

Metoderapport

En gave fra Gud

Innsendere:

Nefise Øzkal Lorentzen og Jørgen Lorentzen, Integral film AS,
Eysteinsvei 1C, 1450 Nesodden

Ferdig film:

<https://vimeo.com/364077314>

Passord: AGFG123%&\$#* Screener

Begynnelsen

Det hele startet 15 juli 2016. Da var vi i Tyrkia i det landet ble utsatt for et kuppforsøk. Sent på kvelden fikk vi telefon fra Ankara om at fly fløy lavt over husene i byen og at noe var i gjære. Vi fikk beskjed om å sette på TV'en. Sammen med familie og venner benket vi oss sammen og ble sittende hele kvelden og halve natten og følge det dramaet som utspant seg.

I og med at det i løpet av det siste halve året før 15 juli var gjentatte oppslag i tyrkisk media om et mulig forestående kuppforsøk, og et tema folk snakket om – at et kupp kunne komme på grunn av utviklingen i landet, var det ingen direkte overraskelse at det kom et militært kuppforsøk. Mange så nok også fram til det, på grunn av de tydeligere autoritære tendensene i landet etter Gezi-demonstrasjonene sommeren 2013.

Ganske raskt den natten ble det imidlertid klart at noe var veldig rart med dette såkalte kuppforsøket. Flere av de som satt rundt meg hadde opplevd kupp tidligere, og ut på kvelden var det en av dem som sa det forløsende ordet: "Dette er ikke noe ordentlig kupp. Jeg har opplevd flere kupp i dette landet og vet hva et kupp er". Fra da av forstod alle at det egentlige "kuppet" ville starte dagen etter.

Dagen etter var det da også dørgende stille i gatene, kun i noen av de store byene feiret tilhengerne av Erdogan. I løpet av få dager var nærmere 50 000 mennesker arrestert. Listene over hvem som skulle bli arrestert over det ganske land var åpenbart klare på forhånd, og arrestasjonene begynte rundt omkring i Tyrkia allerede midt på natten før "kuppforsøket" var ferdig. I stor grad gikk arrestasjonene ut over mennesker som var tilknyttet Gulenbevegelsen, men også andre som ikke hadde noe med verken kupp eller Gulen å gjøre ble arrestert. Deriblant forfattere og journalister. Tyrkia har etter kuppforsøket hatt flere journalister arrestert enn resten av verden til sammen. Arrestasjonene ble også blitt fulgt opp av en omfattende beslagleggelse av eiendom. Skoler, universitet, mediehus, sykehus osv ble stengt og beslaglagt og tilfalte staten ved presidenten.

Kombinasjonen av å sitte og se kuppforsøket utvikle seg, hvor elegant det ble «tatt ned», og være vitne til massearrestasjoner dagene etter gjorde at vi bestemte oss for at dette må vi bare undersøke nærmere. Med bakgrunn i journalistikk, film, yringsfrihetsaktivisme, og med spesiell interesse for situasjonen i Tyrkia over mange år, bestemte vi oss kort tid etter for å begynne å undersøke hva som egentlig hadde skjedd. Om det var materiale til en film der visst vi ikke da. Den beslutningen ble tatt et år senere.

Fase 1 Leting etter dokumentasjon og informanter

Dette prosjektet er jo noe annerledes enn mange andre prosjekter. For i dette tilfellet var det jo ingen som ga oss et tips om at det var noe som en journalist eller en dokumentarfilmskaper burde se nærmere på. Det var ingen avslørende tips eller intime betroelser som satte prosjektet i gang. Det var ene og alene oss selv som hadde opplevd noe som på så mange måter framsto som så suspekt at vi ønsket å grave dypere i materien. Det skulle vise seg å ta lang tid før vi begynte å få noe materiale som kunne bli til en avslørende dokumentarfilm.

I det første året etter kuppet var vi mest fokusert på å forstå hva som i det hele tatt foregikk. Informasjonen fra Tyrkia var ensidig, med uendelig mange, men tynne, anklager mot Fethullah Gulen, gulenistene, USA, CIA og vesten generelt for å delvis stå bak kuppet, eller å være involvert og støttende. 3 ting som skjedde støttet vår hypotese om at det var noe rart med dette kuppforsøket.

For det første ble det nedsatt en nasjonal undersøkelseskommisjon ganske kort tid etter kuppforsøket. Den begynte arbeidet sitt 4. oktober 2016 etter å ha blitt bevisst utsatt i to måneder. Allerede i desember krevde president Erdogan at kommisjonen måtte bli ferdig og levere ferdig rapport. Rapporten ble levert 4 januar 2017. Kommisjonen hadde da hatt 22 møter, intervjuet 121 personer og vært på åstedsgransking på noen av stedene. Rapporten slår fast hvem som står bak og deres støttespillere. Den har ikke intervjuet noen fra den politiske opposisjonen, men viktigst av alt er at flere helt sentrale nøkkelspillere den kvelden ikke er intervjuet. Først og fremst gjelder dette sjefen for det tyrkiske militæret Hulusi Akar og sjefen for den tyrkiske etterretningen MIT, Hakan Fidan. Begge var svært aktive med en rekke møter to dager i forveien og under kvelden og natten mens kuppforsøket pågikk. De må også antas å ha viktig informasjon. Kommisjonen forklarte at de har bedt om skriftlig rapport fra begge to. Til dags dato er disse rapportene ennå ikke skrevet!

For det andre begynte massearrestasjoner av lærere, sykepleiere, studenter, universitetsansatte. Titusenvis av menn, kvinner og barn ble satt i fengsel uten dom anklaget for terrorisme. Samtidig fikk vi nyhetene om at flere hundre NATO-offiserer som oppholdt seg i europeiske land under kuppforsøket ble sparket. Alle disse menneskene kunne åpenbart ikke ha deltatt i noe kuppforsøk. Hvorfor ble de da fengslet? Vi fikk også tidlig vite at det fantes lister på forhånd over folk som skulle bli arrestert, og at disse listene gikk langt utover selve kuppmakerne. Det ble åpenbart at det pågikk en storstilt kampanje for å fjerne og arrestere samtlige statsansatte gulenister og andre potensielt opposisjonelle. For oss ble det spesielt ille når de begynte å arrestere kollegaer og bekjente journalister og forfattere. Ahmet Altan og broren Mehmet Altan ble arrestert 10 september 2016. Samme høst ble 17 journalister fra den uavhengige og kritiske avisen Cumhuriyet også arrestert, og den kjente journalisten Ahmet Sik ble arrestert på nyttårsaften 2016.

For det tredje kom det etterretningsopplysninger fra europeiske etterretningsorganisasjoner om at det ikke var kommet overbevisende argumentasjon om at Fethullah Gulen stod bak

kuppet. Allerede i det første facettime-intervjuet kl halv ett på natten kuppkvelden hadde jo president Erdogan gått ut med hvem som stod bak kuppet: Tilhengerne av predikanten Fethullah Gulen, fra og med nå omtalt som FETÖ (Fethullah terror organisasjon).

Fase 2: Gjennombruddet

Gjennombruddet kom før sommeren 2017. Da fikk vi tilgang til den første uavhengige og kritiske gjennomgangen av kuppforsøket 15 juli. Rapporten heter *A Search for Truth: 15 July 2016 of Turkey*, og er datert 28 april 2017. Rapporten er anonym. Rapporten gir et minutt for minutt gjennomgang av hva som skjedde 15 juli fra ca midt på dagen og fram til neste dag. Alt vi tidligere hadde fått vite stemte med rapporten i tillegg til at den hadde detaljert oversikt over viktige bevegelser i det militære og i den tyrkiske etterretningen. Rapporten var ideologisk nedtonet og med sterkt fokus på faktiske hendelser. Rapporten ga oss muligheter til å begynne å jobbe metodisk mer konkret og presis rundt hva som hadde skjedd, og stille mer presise spørsmål.

Det andre viktig gjennombruddet kom i mai 2017 da en av Fethullah Gulen sine nærmeste medarbeidere var i Norge og via tips fikk vi anledning til å møte ham. Vi presenterte ideen om å lage en film og fortalte at et intervju med Gulen ville være vesentlig i så henseende. Han kunne love oss at han skulle jobbe for at det skulle bli en realitet. Vi presiserte vår journalistiske uavhengighet og skepsis til så vel Gulenbevegelsen som regimet i Tyrkia. Dette respekterte og aksepterte han fullt ut. Likevel skulle det ta ett og et halvt år før vi fikk intervju Gulen.

Vi ble også oppmerksom på at det var fire tyrkiske avhoppere fra NATO-basen på Jåtta som befant seg som asylanter i Stavanger. Vi opprettet den første kontakten med dem og fikk innblikk i deres situasjon, uten at vi dro for å intervju dem på dette stadiet. De gjorde det tydelig for oss at det var flere hensyn som lå bak utrenskningene til Erdogan etter kuppet. Det var ikke bare et ønske om å kvitte seg med gulenistene, men også vestvendte og vestvennlige offiserer i det tyrkiske militæret. De kunne fortelle gjennom sin gode innsikt i militæret at de hundrevis av offiserer som ble sparket hadde ingen ting med gulenistene å gjøre, men nå systematisk ble erstattet av såkalte eurasisk-vennlige offiserer. Offiserer som i sterkere grad ønsket et samarbeid østover mot Russland.

En annen vesentlig hendelse denne sommeren var at de første rettsakene mot journalistene, som var tiltalt for å støtte terrorisme, begynte i tyrkisk rett. 25 juni 2017 begynner rettsaken mot Ahmet Altan, broren og programleder Nazli Ilıcak. Disse tre deltok i et TV-program dagen før kuppforsøket hvor de diskuterte den politiske situasjonen i landet, og i løpet av det timelange programmet diskuterte de også mulighetene for kupp i og med presidentens tydelige autoritære og islamistiske tendenser. De stod nå ett år senere anklaget for å delta i kuppforsøket og gi skjulte beskjeder til kuppmakerne. Strafferammen for alle tre var tre ganger livstid i fengsel. Ahmet Altan sitter fremdeles i fengsel og har også skrevet bok om arrestasjonen og fengselsoppholdet: *Eg får aldri sjå verda igjen* (Det norske samlaget 2019), <https://www.dagbladet.no/kultur/dette-er-arets-forste-sekser/70687390>

24 juli begynner den andre store saken, mot 17 journalister og ansatte i avisen Cumhuriyet. At saken starter 24. juli virker svært bevisst, for det er ikke hvilken som helst dag i tyrkisk

historie. Det er nemlig Tyrkias nasjonale pressefrihetsdag, innstiftet i 1908, etter at sultanen ble presset til det i oppløsningsfasen av det ottomanske imperiet.

Vi dro ned til Tyrkia og begynte å følge rettsakene, og fikk dermed førstehånds innblikk i tiltalebeslutninger, bevisførsel og aktoratets ide om hva som hadde skjedd. Det var rett og slett skremmende å være vitne til det oppkok av anonyme vitner og meningsløse påstander som dannet grunnlaget for terrortiltale, kuppforsøk og ønske om livsvarige fengsel. Publiserte kronikker fra rettsakene er samlet til slutt i rapporten. I tillegg rapporterte vi fortløpende på facebook.

Fase 3: Beslutning om produksjon av film

Høsten 2017 opplevde vi at vi hadde nok materiale og kunnskap til å ta kontakt med NRK for å lansere ideen om en kritisk dokumentar om kuppforsøket i Tyrkia og konsekvensene av dette. Vårt første møte med Olav Njaastad fant sted 28 september 2017. Reaksjonen var spontan positiv og kort tid etter var Jørgen Lorentzen ansatt i NRK Brennpunkt for å lage dokumentar om kuppforsøket i Tyrkia og konsekvensene.

Vi skal ikke bruke mye tid på hva som skjedde i NRK, men etter fem intense måneder med sterk framdrift på research og kontakt med sentrale offiserer og andre som ville bidra til dokumentaren, skar det seg i det redaksjonelle arbeidet og vi bestemte oss for å flytte produksjonen ut av NRK og drive prosjektet videre på eget firma, slik vi har lang erfaring med å gjøre. Hovedgrunnen til dette var at NRK mente det var for farlig for et team å reise til Istanbul og gjøre intervjuer, noe som i realiteten innebar at det ville være umulig å lage filmen. Dette sier noe om de journalistiske begrensningene NRK legger på sine medarbeidere.

Vi tegnet umiddelbart kontrakt med AftenpostenTV, som var svært begeistret over å få et slikt prosjekt. Samarbeidet med AftenpostenTV har da også være upåklagelig, og bidragene fra en profesjonell mediebedrift og journalister i sluttfasen av filmen var svært viktig. Spesielt med tanke på etiske refleksjoner og varsomhet rundt hva vi kunne si og ikke si. Små endringer i voicen var avgjørende for at vi kunne være helt sikre på at alt vi sa var basert på konkrete beviser.

Hovedproduksjonen av filmen foregikk derfor i eget filmselskap Integral film AS fra og med sommeren 2018 fram til ferdig film over sommeren 2019. Det var et intenst år hvor vi hele tiden fikk tilgang til nye dokumenter og ny innsikt i det som skjedde. Flere av våre informanter kontaktet andre de kunne stole på og slik ble vi en sentral for ny informasjon. Det var også avgjørende at stadig flere flyktet fra Tyrkia: offiserer, politi, etterretningsfolk og andre. Mange med dyp innsikt i statens gjøremål det siste tiåret, og de var villige til å snakke til oss.

I det øyeblikket vi trakk oss ut av NRK og begynte å arbeide på egenhånd måtte vi også gå en runde og vurdere sikkerhet. Vi var grundige på vurderinger av både etiske hensyn og sikkerhetsvurderinger. Vi var klar over at vi var i ferd med å lage en dokumentarfilm som på mange måter kunne sammenlignes med å lage en film om Adolf Hitler og utviklingen av et autoritært regime i Tyskland i 1936. Vi bestemte oss derfor for følgende:

- Vi måtte holde all aktivitet hemmelig og gi alle partnere beskjed om at ingen opplysninger om prosjektet måtte offentliggjøres
- Prosjektet fikk tittelen Tension in Europe, som var den tittel Fritt ord, Norsk filminstitutt, Aftenposten og andre kalte prosjektet
- Vi måtte jobbe med et lite team vi kunne stole på
- Vi måtte diskutere grundig sikkerhet og risiko med medarbeiderne slik at de var klar over hva de var med på
- Vi måtte være tydelige ovenfor alle intervjuobjekter om hva vi laget, hvor vi stod og at det kunne innebære en risiko å delta
- Vi måtte være pinlig nøyaktige med hva vi sa og hva vi presenterte, slik at vi ikke kunne bli tatt for å være spekulative eller drive med konspirasjonsteorier. Siden det florerer med konspirasjonsteorier i Tyrkia var dette spesielt viktig.

Fase 4: Hva skal vi ta med?

Research og filming gikk hånd i hånd i og med at tilsiget av informasjon og informanter hele tiden økte fra og med sommeren 2018. I en periode drev vi med gravende journalistikk i mange retninger og vi fulgte en rekke forskjellige spor:

- Erdogan og hans families formue, investeringer og pengeflyt. Bevisene om korrupsjon var mange og var sågar framført fra parlamentets talestol. Vi fant da også fram beviser på pengetransaksjoner og investeringer i en rekke land.
- Støtten til IS fra Erdogan sitt parti AKP. Vi hadde informanter som fortalte om at ikke bare var det snakk om lastebiler med våpen til opprørsgrupper (noe som var avdekket av den uavhengige avisen Cumhuriyet i Tyrkia, og bakgrunnen for at sjefredaktør Can Dündar måtte flykte fra landet, se intervju), men også at AKP var direkte involvert i å busse folk som ville tilslutte seg IS fra Europa gjennom Tyrkia og inn i Syria.
- Familien til piloten som bombet parlamentet tidlig på morgenen 16 juli kl 03.24. Piloten var i fengsel på livstid, men vi hadde kontakt med kona til piloten.
- Hva gjorde Erdogan de fem dagene før kuppforsøket når han var forsvunnet fra offentligheten, hvor var han og hva skjedde kuppnetten i Marmaris (hvor han oppholdt seg)? Også her jobbet vi intenst med å finne fram dokumentasjon, men mye av materialet var for uklart til å kunne brukes.
- Marinens bevegelser den natten. Vi fikk i løpet av 2018 tilgang til loggene for alle krigsskipene som var ute og seilte natten til 16 juli, noe som ga oss en unik tilgang til det kaoset som rådde. Vi kunne lage en animasjon av nattens hendelser og vise faktisk hva den tyrkiske marine gjorde kuppnetten.
- Anklagene mot Adil Öksüz om å være hovedmannen bak kuppet. Öksüz er professor i teologi og forsvant 16 juli 2016 etter å ha først blitt arrestert samme natt. Siden vet ingen hvor han er, eller om han er død. Vi brukte lang tid på å følge spor som pekte mot at han muligens oppholder seg skjult i Tyskland.
- Journalister og forfatteres situasjon i fengsel og meningsløse rettsaker mot dem. Her hadde vi førstehånds informasjon
- Info om omfattende tortur i tyrkiske fengsel. Vi traff en journalist som fortalte sjokkert om omfanget av tortur mot de fengslede. Prøvde i lenger tid gjennom advokater å få

tilgang til noen av de fengslede for å snakke med dem. Viste seg å være umulig på det tidspunktet.

- Info om at over 15000 kvinner og 700 barn satt i fengsel i flere år uten dom. Også her jobbet vi lenge for å komme inn i tyrkiske fengsel.
- Rettsprosessene og rettsforfølgelsene og de parodiske rettsakene mot de tiltalte.
- Bevegelsene til to av hovedmennene i det tyrkisk militært system, forsvarssjef Hulusi Akar og etterretningssjef Hakan Fidan. Akar og Fidan hadde lange møter både dagen før og samme dag som kuppforsøket. Ingen av dem ble avhørt av undersøkelseskommissjonen som ble nedsatt 4 oktober 2016, og de finnes ikke i den nasjonale rapporten som ble lansert 4 januar 2017.
- Vi fulgte også opp sporene til flere av de sentrale offiserene som ble anklaget for å være hovedmennene bak kuppet, men de var enten fengslet eller drept.
- Antallet arresterte, fengslet, flyktet, sparket og drept. Det var svært vanskelig å få en presis oversikt over disse tallene i og med at regjeringen og opposisjonen opererte med forskjellige tall.

Fremdeles er det mange uklare og uløste gåter knyttet til kuppet, og selv om vi fikk sjokkerende informasjon om det som skjedde ville vi ikke bruke noe som det ikke var klar dokumentasjon på. Vi ville ikke bli oppfattet som spekulative eller konspiratoriske. Derfor falt temaer som korrupsjon, hva skjedde i Marmaris, bombingene av parlamentet (kona ville ikke snakke av frykt for konsekvensene for mannen som sitter i fengsel), Öksüz, IS-transporten og annet bort. Dette er temaer som vi vil følge opp framover.

Fase 5: Endelig film

To helt sentrale skup var med på å bestemme retningen for dokumentaren. Vi fikk endelig tilgang til å intervju Gulen på nyåret 2019. Gulen ga på dette tidspunktet ingen intervjuer til media. Dette gjorde også at vi kunne finansiere reise til USA og dermed treffe og intervju Henri Barkey. Barkey er den fremste ekspertene på Midt-Østen og Tyrkia i USA. Han er selv tyrkisk, var i Istanbul kuppnetten og er anklaget for å delta i kuppforsøket som en del av USA sin deltagelse i kuppet. Han jobbet i State Department under Obama og er en sentral kilde til forståelsen av Tyrkia. Intervjuet ble så bra at det ble en viktig del av dokumentaren.

Det andre skupet var møtet med og intervjuet med Dogu Perincek. Perincek er en svært underlig mann i tyrkisk politikk. Han leder et mini-parti, som er et gammelt maoistisk parti, men nå et sterkt nasjonalistisk parti. Historien gjør imidlertid at Perincek har sterke bånd både til Russland og Kina og har derfor direkte link inn til den politiske makten i landet. Perincek hater gulenistene i og med at han selv ble rammet av den store militære- og juridiske skandalen Ergenekon, hvor flere hundre toppoffiserer og sivile ble arrestert og fengslet for flere år anklaget for forsøk på militærkupp. Saken har i ettertid vist seg å være et falskneri.

I intervju med oss var Perincek svært frittalende og fortalte både om hvordan han hadde vært medvirkende i å lage lister over gulenister flere år før kuppforsøket, hvordan han og hans folk hadde advart Erdogan om kuppet mange dager før kuppforsøket og at Tyrkia var på full fart inn i en ny allianse med Russland, Iran og andre omkringliggende land. Dette var sensasjonelle nyheter og helt vesentlig å få med.

For oss var også de menneskelige aspektene og de lidelsene hendelsene har påført enkeltindivider svært viktige. Vi jobbet derfor hele tiden med å finne enkeltindivider eller familier som var direkte berørt av kuppforsøket. Intervjuene med familien Tekin og familien til Birgul var derfor både svært berørende og viktige. Familien Tekin kunne gi oss sentral informasjon om hva som skjedde på Bosphorusbroa kuppnighten. Vi fikk tilgang til ikke-publiserte filmer og private opptak som vi fikk tillatelse til å bruke. Dette var avgjørende materialet som viste at det som skjedde på broa over Bosphoros var ganske annerledes enn det som offentligheten hadde fått vite.

Vi visste også hele tiden at vi skulle ha med intervjuer av noen av de mest sentrale og anerkjente journalistene i Tyrkia – som ikke er fengslet. Disse intervjuene var også helt avgjørende for de sitter på faktakunnskap om det som skjedde – og skjer, og er selv utsatt for kontinuerlig forfølgelse og trussel om fengsling. Vanskeligheten var hvem vi skulle velge, men når alle de vi hadde som førsteprioritet sa ja, ble valget til slutt enkelt. Can Atakli, Nevsin Mengü, Merdan Yanardag og Ahmet Sik er alle sentralt plasserte og svært anerkjente journalister i Tyrkia, og er den dag i dag noen av de mest kritiske stemmene i tyrkisk offentlighet. De utsetter seg hver dag for et journalistisk arbeid som når som helst kan gjøre at de blir arrestert. Flere av dem har en sekk ferdig pakket med det vesentligste de trenger å ta med seg hvis politiet en morgen banker på døra. Likevel fortsetter de. Dette er noe av det mest imponerende ved det journalistiske virket.

En film om kuppforsøket måtte også begynne med «slaget om Bosphorusbroa» i og med at dette har blitt selve ikonet i Erdogans fortelling om kuppforsøket. Vi er kanskje noen av de få i verden som har fått tilgang til filmmateriale som viser alt hva som skjer på broa fra kl 2100 på kvelden til 0700 neste morgen og det hele var over. Vi har derfor vært i stand til å vise en ganske annen historie enn den heltefortellingen presidenten fortelle. Dette setter også tonen for en film som ikke konkluderer med hvem som står bak kuppet, men som viser at Erdogan visste om det ihvertfall flere dager i forveien og hadde god tid til å forberede seg.

Fase 6: Visninger og outreach

Å lage en film for filmens egen skyld har aldri vært vårt mål. En dokumentarfilms viktigste oppgave er å komme ut og bli vist til folk bredest mulig. Derfor er mange av våre filmer vist over hele verden, på svært mange festivaler og solgt til mange TV-kanaler. Filmene er også brukt i undervisning og i andre organisatoriske- og institusjonelle sammenhenger.

En kritisk film om Tyrkia og den sittende presidenten vil helt åpenbart ha internasjonal interesse. Samtidig er vi klar over at nettopp filmens avslørende innhold og dramatiske historie vil kunne vekke motstand og dermed engstelse hos nasjonale visningskanaler. Dette har vi også erfart.

Filmen ble vist på AftenpostenTV 26 september. Samme kveld hadde vi lansering på Klingenberg 1 med nesten fullsatt sal og over 500 mennesker til stede. Etter filmen hadde vi debatt med de to regissørene pluss Henri Barkey. Når vi åpnet for kommentarer fra publikum fikk vi med en gang erfare filmens kritiske potensiale i og med at en erdoganist bosatt i Oslo hadde forberedt et innlegg han leste opp høyt hvor han mente filmen var «disgusting» og støttet av CIA og Gulen. Han ble etter en stund avbrutt av møteleder, som oppfordret ham til å fatte seg i korthet. Da reiste han seg for å gå sammen med et par andre han var kommet sammen med. På veien ut fra kinosalen skjer det noe og brått ble det tendenser til håndgemeng. Heldigvis klarer en kvinnelig kinovakt å avverge det hele på en glimrende måte.

Vi hadde også på forhånd varslet PST og politiet og de var raskt på pletten da det ble tendenser til bråk. Resten av kvelden løp konfliktfritt.

Likevel sier det noe om situasjonen når det selv i Oslo kan bryte ut bråk på grunn av visningen av dokumentaren. Provokasjonen hadde også sammenheng med at den tyrkiske ambassadøren i Norge noen dager før premieren hadde kontaktet UD og forsøkt å stoppe visningen av filmen etter påtrykk fra regjeringen i Ankara. Dette må jo sies å være ganske uvanlig! UD gjorde oppmerksom på at det rådet ytringsfrihet i Norge og at UD ikke var involvert i filmen. Ambassadøren har siden henvendt seg til oss og erklært at vi er nå å anse for å være «enemy of the state». Dette betyr at vi ikke lenger kan reise til Tyrkia så lenge Erdogan sitter med makten.

Filmen er siden vist på følgende nasjonale TV-stasjoner: SVT, DR YLE og nederlandsk TV.

Vi har avtale med DR Sales og Kim Christiansen om videre salg til TV-kanaler og festivaler over hele verden. Filmen vil ha festivalpremiere i København på CHP:DOX. Vi jobber nå også med foredragsturneer i både Europa og USA, hvor filmen skal vises i kombinasjon med påfølgende panel og debatt. I USA er det nå sendt ut henvendelse til over 10 av de største universitetene på østkysten med tanke på kombinasjonen av visning av filmen og påfølgende panel med regissører og Henri Barkey.

For at filmen skal ha en impact i Tyrkia har vi nå teksten den til tyrkisk. Filmen vil om kort tid bli lansert på iTunes med både engelsk og tyrkisk teksting. Først da vil den bli tilgjengelig for tyrkere allment sett, og vi gleder oss til det. Vi vil etter hvert også finne andre nettløsninger for å spre filmen i Tyrkia. Først da vil vi se den virkelige reaksjonen på filmen.

Vi har tilknyttet oss en journalist i Tyrkia som under cover skal spre informasjon om filmen og etter hvert også jobbe for at filmen blir vist og sett. Dette er imidlertid en sårbar posisjon og må omhandles med varsomhet.

Filmen er bredt omtalt i sosiale medier, og det har vært oppslag om filmen i NRK, TV2, Aftenposten, VG.

Vi jobber også med visninger i UD, i EU-parlamentet og i FN-sammenheng. Det er også på trappene en visning i US state department med Barkey og regissørene. Slik vil vi fortsette å holde trykket oppe og vise filmen. Når internasjonal versjon med tyrkiske tekster er klar kan vi regne med at det kan bli større oppmerksomhet rundt filmen.

Foreløpig har vi ikke mottatt noen former for direkte trusler, men det er noen nettsteder som har tråder med netthets, spesielt rettet mot Nefise. Hetsen er av vanlig netthatdimensjon, hvor Nefise skjelles ut for å være terrorist, FETÖ og ikke minst hore.

Filmen har fått overveldende positiv omtale fra mange land allerede, og både filmens innhold og filmatiske karakter blir framhevet. Av de negative kommentarene er det viktig å merke seg at det ikke har kommet noe kritikk mot filmens innhold. Så langt er det fremmet to konkrete kritikker og det er at vi ikke har tatt med hvor mange som døde den natten og at vi ikke har viet oppmerksomhet til bombingene av parlamentet. Når det gjelder det første er grunnen at det offisielle tallet fra regjeringen er 250 døde. Dette er imidlertid ikke inkludert de døde soldatene og kadettene. Derfor er tallet på drepte fremdeles uklart. Angående den andre kritikken så jobbet vi jo intenst for å finne ut av hva som skjedde med bombingene av parlamentet, og var nær ved å få et intervju med kona til piloten. Vi vet at bomben som ble

sluppet var udetonert og penetrerte bare en sidebygning av parlamentet som var under oppussing. Bombingen skjedde kl 0324 om morgenen, altså ca to timer etter at kuppforsøket i realiteten var over. I og med at vi heller ikke fikk noen sentrale vitner til å snakke så tok vi det ut av den endelige filmen.

Utover dette er kritikken bare kommet i form av tradisjonell netthets.

Siste kapittel i denne saken er ikke skrevet.

Saker i nyhetene:

<https://agendamagasin.no/kommentarer/ahmet-altan/>

<https://agendamagasin.no/artikler/farse-rettspalasset/>

<https://agendamagasin.no/artikler/vi-er-ikke-forraedere-vi-er-journalister/>

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/zqE41/kronikk-tyrkias-rettslige-galskap-joergen-lorentzen>

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/9gWPw/saken-mot-journalistene-i-cumhuriyet-faller-fra-hverandre-joergen-lorentzen>

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/AAMR3/det-er-vanskelig-aa-se-hvordan-ytringsfriheten-kan-redde-joergen-lorentzen>

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/MgR5m/vi-gjoer-jobben-vaar-som-journalister-og-blir-utsatt-for-en-personlig-forfoelgelse-fra-landets-president>